

Силабус навчальної дисципліни «Етичні проблеми у фармації»

1. Загальна інформація	
Назва факультету	фармацевтичний
Освітня програма	22 Охорона здоров'я, 226 Фармація, промислова фармація, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна і заочна форми навчання
Навчальний рік	2023-2024
Назва дисципліни, код	Етичні проблеми у фармації, ВБ 1.34 Kaf_organizationpharm@meduniv.lviv.ua
Кафедра (назва, адреса, телефон, e-mail)	Організації та економіка фармації, м. Львів, вул. Пекарська, 69 (032) 2768639 Kaf_organizationpharm@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри (контактний e-mail)	Завідувач кафедри доктор фармацевтичних наук професор Громовик Б.П. hromovyk@gmail.com
Рік навчання	3
Семестр	6
Тип дисципліни	вибіркова
Викладачі	Дорикевич Катерина Іванівна, доц., канд. фарм. наук, kpushak@gmail.com Горілик Артем Володимирович, ст. викл., канд. фарм. наук, horilyk@gmail.com
Erasmus так/ні	ні
Особа, відповідальна за силабус	Дорикевич К.І., kpushak@gmail.com
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	Всього: 90 год., в т.ч.: - денна форма навчання: лекції – 10 год., семінарські заняття – 20 год, самостійна робота студента (СРС)- 60 год; - заочна форма навчання: лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год, СРС- 82 год
Мова навчання	Українська, англійська
Інформація про консультації	За графіком кафедри
2. Коротка анотація до курсу	
Вибіркова дисципліна за спеціальністю «Фармація, промислова фармація» - «Етичні	

проблеми у фармації» як навчальна дисципліна вивчає етичні питання та проблеми, які виникають у професійному спілкуванні фармацевтичних фахівців з пацієнтами (відвідувачами аптек), лікарями, медсестрами, колегами, представниками інших фармацевтичних організацій та сприяє формуванню гуманістичного світогляду фармацевтичного фахівця.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є морально-етичні проблеми, які виникають у суспільстві у процесі реалізації фармацевтичної складової галузі охорони здоров'я – відпуску лікарських засобів та надання фармацевтичної допомоги населенню.

3. Мета і цілі курсу

Формування гуманістичного світогляду та моральних цінностей майбутнього фармацевтичного фахівця, а також основ етичної поведінки у подальшій професійній діяльності, відповідального відношення до своїх обов'язків, виявлення гуманізму до пацієнтів та відвідувачів аптек, вміння реалізувати в конкретних умовах загальні принципи моралі при спілкуванні з пацієнтами, лікарями, колегами.

Основні завдання вивчення дисципліни «Етичні проблеми у фармації»: опанування основними положеннями професійної етики та моральності, етики ділового спілкування та підприємницької діяльності; вміння реалізувати концепцію гуманного відношення до пацієнта у стосунках з колегами, лікарями, а також іншими медичним і фармацевтичними фахівцями; застосування етичних норм поведінки для забезпечення здорового морально-психологічного клімату в колективі та прийняття управлінських рішень; визначення стратегії й тактики ділових переговорів і розмов з використанням психологічного впливу на співрозмовника і кодексу етичних норм поведінки.

4. Пререквізити курсу

Дисципліна «Етичні проблеми у фармації» виникла і розвивається в системі філософського знання та складає важливу частину культури людства. Вона інтегрується з дисциплінами, що вивчаються відповідно до навчального плану: етикою і деонтологією у фармації, філософією та біоетикою, історією України та української культури, організацією та економікою фармації, фармацевтичним менеджментом та маркетингом, соціальною фармацією.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
ЗН1	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ЗК 02, ЗК 05, ФК 01, ФК 02, ФК 04, ФК 05
УМ1	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	ЗК 02, ЗК 05, ФК 01, ФК 02, ФК 04, ФК 05
УМ2	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких мультидисциплінарних контекстах	ЗК 02, ЗК 05, ФК 01, ФК 05
УМ3	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 08, ФК 03, ФК 05
К1	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються	ЗК 03, ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 08, ФК 04,

		ФК 05
AB1	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	ЗК 05, ЗК 06, ЗК 09, ФК 01, ФК 03, ФК 04, ФК 05
AB2	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	ЗК 05, ЗК 06, ФК 01, ФК 03
AB3	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	ЗК 05, ЗК 07, ЗК 08, ФК 02, ФК 05

6. Формат і обсяг курсу

Вид занять	Денна форма навчання (1 група)	Заочна форма навчання (2 групи)
	Кількість годин	
лекції	10	4
практичні	-	-
семінари	20	4
самостійні	60	82

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
Л-1 С-1 СРС-1	Етичні принципи у фармації. Етичне прийняття рішень.	Професійна етика фармацевтичних фахівців. Етичні принципи у відношенні до пацієнта. Значення етичних принципів у покращенні якості допомоги пацієнтам. Етичні принципи у відношенні до професійної практики. Етичне прийняття рішень у фармацевтичній практиці. Аналіз та вирішення етичних дилем у фармації.	ПРН 01, ПРН 02, ПРН 03, ПРН 04, ПРН 09, ПРН 26	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-2 С-2 СРС-2	Відповідальність фармацевтів за раціональне застосування лікарських засобів. Етичні наслідки помилок у професійній діяльності.	Професійна компетентність та неперервна освіта. Відповідальність у виконанні професійних обов'язків. Вплив фармацевта на комплаєнс пацієнтів: перешкоди та стратегії покращення. Типові помилки при відпуску ліків пацієнтам. Причини виникнення помилок: людський фактор, недостатність інформації, системні проблеми. Вплив помилок при відпуску ліків на пацієнтів та наслідки для їх здоров'я. Розгляд етичних дилем, що виникають у контексті помилок при відпуску ліків. Відповідальність фармацевтів за недотримання законодавства щодо відпуску лікарських засобів (наркотичні, антибіотики тощо).	ПРН 01, ПРН 02, ПРН 03, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 26, ПРН 27	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-3 С-3 СРС-3	Етичні проблеми виробництва лікарських засобів.	Якість та безпека продукції: етичні вимоги та відповідальність фармацевтів. Етичні аспекти вибору сировини з огляду на екологічні та соціальні вимоги. Етичні аспекти використання тварин у фармацевтичному виробництві. Етичні ризики оффшорного виробництва: якість, контроль якості та нагляд. Етичні проблеми патентного	ПРН 02, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 06, ПРН 09,	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.

		монополізму та обмеження конкуренції. Зловживання патентними правами: недоступність лікарських засобів та високі ціни. Етичні виклики пов'язані зі стандартами праці, безпекою та гігієною у виробничому середовищі.	ПРН 26	
Л-4 С-4 СРС-4	Етичні аспекти екологічних впливів фармацевтичної діяльності.	Етичні аспекти управління залишками лікарських засобів: відповідальність аптек щодо збору та знищення протермінованих або непотрібних ліків для запобігання неправильного використання та забруднення довкілля. Етичні проблеми використання промислових хімікатів та матеріалів, які можуть мати негативний вплив на довкілля. Етичні аспекти управління відходами та стічними речовинами, що виникають під час виробництва лікарських засобів. Зелена ініціатива аптек: стимулювання аптек до впровадження екологічно спрямованих практик, таких як використання екологічно чистих упаковок, покращення енергоефективності та використання відновлюваної енергії. Етичне відповідальне споживання лікарських засобів: освіта пацієнтів про екологічні аспекти вибору, використання та утилізації лікарських засобів.	ПРН 02, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 06, ПРН 09, ПРН 26	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-5 С-5 СРС-5	Проблеми забезпечення глобальної доступності лікарських засобів.	Дефіцит, нестача ліків (особливо під час війни або природних чи техногенних катастроф). Економічні фактори, що обмежують доступність лікарських засобів для найбідніших населених регіонів та країн. Географічні та інфраструктурні перешкоди, що ускладнюють доставку лікарських засобів до віддалених та важкодоступних місць. Проблема високих цін на деякі життєво важливі лікарські засоби та їх відсутність для багатьох пацієнтів. Розрив між платоспроможністю населення та вартістю лікарських засобів, що може призводити до обмеженого доступу до необхідного лікування. Ефективність міжнародних організацій у забезпеченні доступу до лікарських засобів. Стратегії для покращення доступності лікарських засобів.	ПРН 02, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 08, ПРН 09	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-6 С-6 СРС-6	Етичні підходи до просування фармацевтичних товарів.	Вплив маркетингових практик на призначення та використання лікарських засобів. Етичні стандарти у рекламі фармацевтичних товарів: прозорість, точність і об'єктивність інформації. Обмеження реклами для лікарських засобів, що потребують рецепту, і дотримання вимог медичної етики. Етичні аспекти співпраці з лікарями та іншими медичними працівниками у просуванні фармацевтичних товарів. Етичні аспекти комунікації з громадськістю щодо фармацевтичних товарів. Відповідальне інформування громадськості про користь та ризики використання лікарських засобів. Ризики неправомірної вигоди фармацевтів у продажу лікарських засобів? Наслідки неетичної поведінки для рівня довіри до фармацевтів, фармацевтичних організацій, та системи охорони здоров'я в цілому.	ПРН 02, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 08, ПРН 09, ПРН 26, ПРН 27	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-7 С-7 СРС-7	Етичні дилеми доступу до експериментальних лікарських засобів та методик лікування.	Доступ до експериментальних лікарських засобів як можливість останньої надії для пацієнтів. Баланс між потенційною користю та ризиками, які пов'язані з використанням експериментальних засобів. Роль етичних комітетів та регуляторних організацій у визначенні доступу до експериментальних лікарських засобів. Забезпечення інформованої згоди пацієнтів у випадках використання експериментальних методик лікування. Етичні аспекти вибору пацієнтів, які мають право на доступ до експериментальних лікарських засобів.	ПРН 01, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 06, ПРН 08 ПРН 09, ПРН 26	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-8 С-8	Культурна компетент-	Значення культурної компетентності для фармацевтичних фахівців. Усвідомлення різних культурних контекстів та їх	ПРН 02, ПРН 04,	доц. Дорикевич К.І.,

СРС-8	ність фармацевтичних фахівців.	впливу на практику фармацевтичної діяльності. Комунікація з пацієнтами з різних культур. Врахування культурних особливостей у спілкуванні, порадах та наданні інформації пацієнтам. Повага та розуміння різноманітних потреб і переконань пацієнтів, уникнення упереджень і надання належного догляду та рекомендацій. Важливість культурної компетентності для ефективної співпраці з колегами різних культур.	ПРН 06, ПРН 08, ПРН 09	ст. викл. Горілик А.В.
Л-9 С-9 СРС-9	Роль фармацевта у популяризації здорового способу життя та запобіганні захворювань.	Роль фармацевта у наданні інформації та консультуванні пацієнтів щодо здорового способу життя. Поширення знань про запобіжні заходи та превентивні програми для збереження здоров'я. Стимулювання пацієнтів до активності, регулярного фізичного навантаження та збалансованого харчування. Превентивні заходи та вакцинація: роль фармацевта у популяризації вакцинації та пояснення важливості щеплень. Співпраця з громадськими організаціями для проведення заходів та кампаній, спрямованих на підвищення освіченості про здоровий спосіб життя.	ПРН 01, ПРН 02, ПРН 04, ПРН 06, ПРН 09, ПРН 27	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.
Л-10 С-10 СРС-10	Сучасні виклики у фармацевтичній етиці.	Етичні проблеми он-лайн торгівлі фармацевтичними товарами. Виклики, пов'язані з безпекою, якістю та достовірністю лікарських засобів, які продаються онлайн. Етичні питання, пов'язані з віртуальним консультуванням пацієнтів та можливістю самолікування без особистого візиту до аптеки. Відповідальність фармацевта щодо надання точної та об'єктивної інформації пацієнтам у віртуальному середовищі. Захист приватності та конфіденційності медичних даних пацієнтів при зборі, зберіганні та використанні даних у фармацевтичних дослідженнях та маркетингових діях. Етика використання технологій штучного інтелекту (ШІ) та аналітики даних. Вплив використання ШІ та аналітики даних на прийняття рішень в фармацевтичній практиці та медичній діагностиці. Відповідальне використання ШІ для уникнення пристосування алгоритмів до комерційних цілей, збереження об'єктивності та уникнення упереджень. Етичні виклики, пов'язані з генетичними дослідженнями, модифікацією геному та використанням нових технологій у створенні лікарських препаратів.	ПРН 02, ПРН 04, ПРН 05, ПРН 06, ПРН 08, ПРН 09, ПРН 27	доц. Дорикевич К.І., ст. викл. Горілик А.В.

Необхідно представити систему організації занять, використання інтерактивних методів, навчальні технології, що використовуються для передачі та засвоєння знань, умінь і навичок.

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
ЗН1, УМ 1- УМ3, К 1, АВ1- АВ3	Л 1-10, С 1-10, СРС 1-10	Спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів на заняттях, усне опитування (у т.ч. заслуховування рефератів), письмовий контроль знань за допомогою письмового тестування з використанням набору стандартизованих завдань для встановлення вхідного та вихідного рівня знань, структурований контроль практичних навичок;	Оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованим і включає контроль теоретичної та практичної підготовки за традиційною 4-бальною шкалою.

	контроль виконання практичної роботи.	
Підсумковий контроль		
Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні (лабораторні, семінарські) заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-ри бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення	<i>Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів- 120</i>

9. Політика курсу

Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати:

- Статуту (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/dept/law_dept/01.%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82%202023%D1%80.pdf)
- Стратегії та процедурам забезпечення якості освіти (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/else/quality_dept/01.%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%2C%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0%20_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%B4%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8/02.%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%B4%D1%83%D1%80%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf)
- Положенню про організацію освітнього процесу (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/dept/nv_dept/09.%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8_%D0%B7_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83/01.%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D1%83%20%D0%9B%D0%9D%D0%9C%D0%A3.pdf)
- Положенню про правила, процедури і критерії оцінювання результатів навчальної діяльності (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/dept/nv_dept/09.Документи_з_організації_освітнього_процесу/02.Критерії_і_правила_оцінювання.pdf);
- Кодексу академічної етики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (<https://nauka.meduniv.lviv.ua/wp-content/uploads/kodeks-akademichnoyi-etiki-2021.pdf>);

Політика щодо відвідування і засвоєння навчального курсу.

Здобувач вищої освіти (ЗВО) зобов'язаний:

- не пропускати лекції та практичні заняття без поважної причини, а у разі хвороби надати довідку;
- не запізнюватися на лекції та практичні заняття; запізнення більш, ніж на 15 хв. до лекції або практичного заняття зараховується як відсутність;
- не відволікатися і не розмовляти на лекції та занятті поза його темою;
- своєчасно відпрацьовувати пропущені заняття; –готуватися до практичних занять і підтримувати зворотний зв'язок під час їх проведення;
- брати активну участь у навчальному процесі, зокрема належно вивчати навчальний матеріал за кожною темою;
- своєчасно й акуратно виконувати завдання для СРС;
- дотримуватися усіх термінів, які визначені для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом;
- бути тактовним, відкритим і доброзичливим до однокурсників і викладача.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування у рамках академічної мобільності, надзвичайна ситуація техногенного, воєнного або природного характеру) навчання може відбуватись в онлайн формі.

У випадку, коли завдання до практичних занять виконуються не своєчасно без поважної на те причини, максимальна оцінка за тему знижується і складає максимум сімдесят п'ять відсотків від загальної оцінки за навчальний курс.

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися Етичного кодексу студента ЛНМУ імені Данила Галицького (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/else/quality_dept/15.%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf)

Політика щодо академічної доброчесності:

– очікується, що ЗВО будуть дотримуватися Кодексу академічної етики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького та Методичним рекомендаціям з підтримки принципів академічної доброчесності (<https://nauka.meduniv.lviv.ua/wp-content/uploads/kodeks-akademichnoyi-etiki-2021.pdf>) Методичних рекомендацій з підтримки принципів академічної доброчесності;

– у разі порушення ЗВО академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація тощо) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно, при цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Мобільні пристрої.

ЗВО зобов'язаний:

- відключити мобільний телефон під час лекцій та практичних занять;
- користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн тестування та виконання практичних завдань.

Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо ЗВО не згоден з оцінюванням його знань він має право оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку, визначеному п.4.4.17 Положення про правила, процедури і критерії оцінювання результатів навчальної діяльності у ЛНМУ імені Данила Галицького. (https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/dept/nv_dept/09.Документи_з_організації_освітнього_процесу/02.Критерії_і_правила_оцінювання.pdf);. Порядок вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних з оцінюванням знань та навчальних, наукових досягнень здобувачів вищої освіти визначено також у п. 5 Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЛНМУ імені Данила Галицького

(https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/dept/workorganization_dept/_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf).

Результатом невиконання та / або недотримання політики навчального курсу може бути 7 оцінка «незадовільно».

10. Література

Основна:

1. FIP statement of professional standards. Codes of ethics for pharmacists. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.fip.org/file/1586>.
2. Біоетика та біобезпека: навчальний посібник / Укладачі: Юлія Максименко, Дмитро Вискушенко. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 126 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/34303/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B1%D1%96%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0.pdf>
3. Біоетика у фармації: навчально-методичний посібник. Панасенко О.І., Книш Є.Г., Буряк В.П. та ін. – Запоріжжя: Запорізький державний медичний університет. – 2014. – 102 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/934/1/14Bioetyka_farmatsiyi.pdf.
4. Вишневецька Л.В. Етика і деонтологія у фармації: Практикум для студентів фармацевтичних спеціальностей / Л.В.Вишневецька. – Херсон: Айлант. – 2020. – 152. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11989/1.%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1>
5. Горошко О. М., Паламар А. О., Ткачук О. Ю., Василичук О. Я., Гудзь Н. А., Драчук В. М., Ежнед М. А. (2018) Вплив принципів фармацевтичної деонтології на професійну діяльність фармацевтичних працівників. Web of Scholar. 6(24), Vol.5. doi: 10.31435/rsglobal_wos/12062018/5784
6. Етичний кодекс фармацевта // Ліки України. – 2023. URL: <https://xn--hladc2i.xn--j1amh/news/090223-7.html>.
7. Єщенко Т.А. Теорія і практика професійної комунікації : [методичні матеріали до лекційних, практичних занять та самостійної роботи з елективного курсу для студентів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація»] / Т.А. Єщенко. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019. - 65 с. URL: https://resource.odmu.edu.ua/chair/download/90813/ftl67Mvh7rUvXeSzSrn52g/%D0%95%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20teoriya_i_praktyka_profesiynoi_%20komunikatsiyi_1_kurs_farm_denna_forma_navchannya.pdf
8. Меморандум з належної практики інформування про лікарські засоби фахівців сфери охорони здоров'я від 12.07.2012 р. URL: <http://www.apteka.ua/article/151064>
9. Правила належної промоції фармацевтичними компаніями лікарських засобів професіоналам охорони здоров'я. URL: <http://aipm.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/rules.pdf>
10. Про внесення зміни до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо встановлення обмежень для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності: Закон України від 04.07.2012 № 5036-VI/ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5036-17>
11. Процюк І.Є. Основи морально-етичного виховання в соціокультурному аспекті професійної підготовки майбутнього фармацевта // Проблеми освіти. – 2018. - № 88, - С. 155-160. URL: <https://eprints.pharm.zt.ua/id/eprint/423/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE.pdf>
12. Сметаніна К.І. Етика і деонтологія у фармації: конспект лекцій / Катерина Іванівна Сметаніна.- Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021.- 60 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21386/1/deontolohiia.pdf>

Допоміжна

1. Barreda Hernández, Dolores; Mulet Alberola, Ana; González Bermejo, Diana; Soler Company, Enrique The reason for having a code of pharmaceutical ethics: Spanish Pharmacists Code of Ethics Farmacia Hospitalaria, vol. 41, no. 3, 2017 Grupo Aula Médica. URL: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=365962304008> DOI: 10.7399/fh.2017.41.3.10611
- Code of ethics for pharmacist: Pharmaceutical Society of Kenya, 2019. – 60 p. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.psk.or.ke/public/uploads/file/ae081c627b0bcf5a107c6b7a9e25a06d.pdf>

2. Code of ethics for pharmacist: Pharmacy Board Malaysia, 2018. – 16 p. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.pharmacy.gov.my/v2/sites/default/files/articles-upload/code-ethics-fa-web.pdf>
3. Esmalipour R, Larijani B, Mehrdad N, Ebadi A, Salari P. The ethical challenges in pharmacy practice in community Pharmacies: A qualitative study. Saudi Pharm J. 2021 Dec;29(12):1441-1448. doi: 10.1016/j.jsps.2021.11.003. Epub 2021 Nov 11. PMID: 35002382; PMCID: PMC8720823.
4. Rasool Esmalipour, Bagher Larijani, Neda Mehrdad, Abbas Ebadi, Pooneh Salari. The ethical challenges in pharmacy practice in community Pharmacies: A qualitative study. Saudi Pharmaceutical Journal, Volume 29, Issue 12, 2021, Pages 1441-1448. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jsps.2021.11.003>.
5. The year of change: як пандемія змінила погляди європейців, у тому числі і українців, на здоров'я? Результати третього щорічного міжнародного дослідження STADA Health Report 2021. Тижневик «Аптека». 2021. № 26. URL: <https://www.apteka.ua/article/600813>
6. АПАУ. Щодо раціонального використання лікарських засобів. 20.01.2020. URL: <https://apau.org.ua/2020/01/20/%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81/>
7. Апенюк Т.І. Магістерська робота на здобуття ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Менеджмент інвестицій та інновацій» спеціальності 073 Менеджмент на тему: «Управління впровадженням екологічних інновацій на підприємстві». Київ, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2022. 122 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/51974/1/Apenko_magistr.pdf
8. Гарматюк О. В., Автомеєнко А. А. Маркетингова політика комунікацій у фармації // Економічні горизонти. – 2017. - № 1 (2). – С. 35-41. http://nbuv.gov.ua/UJRN/fineconsm_201718
9. Гончаренко Н. В. Організаційно-психологічні чинники в системі фармацевтичної діяльності / Н. В. Гончаренко, О. П. Шматенко, В. О. Тарасенко, Ю. В. Рум'янець, О. О. Кожокару // [Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика](#). - 2018. - Вип. 32. - С. 264-273. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpsnmapo20183224>
10. Державна служба лікарських засобів і контролю за наркотиками. Найпоширеніші помилки, яких варто уникати, вживаючи ліки. 19.11.2019. URL: https://www.dls.gov.ua/dicls_news/%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%BF%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%88%D1%96-%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D0%BA%D0%B8-%D1%8F%D0%BA%D0%B8%D1%85-%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BE-%D1%83%D0%BD%D0%B8/
11. Дорикевич К.І., Працьовита М.О. Здоровий спосіб життя: роль провізора. Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар.участю, присвяченої 20-й річниці заснування Дня фармацевтичного працівника України, м. Харків, 19-20 вересня 2019 р.: у 2 т. / редкол.: А.А. Котвіцька та ін. – Х.: НФаУ, 2019. – С. 312-313.
12. Доступність лікарських засобів — яку роль відіграє держава? Тижневик «Аптека». 2021. № 14. URL: <https://www.apteka.ua/article/590994>
13. Етичний кодекс фармацевта: роль, значення, актуальність. 2023. № 6. URL: <https://www.apteka.ua/article/657951>
14. Новації у сфері інтелектуальної власності та реклами ліків: що передбачає новий Закон України «Про лікарські засоби»? // Тижневик «Аптека». – 2022. - № 28/29. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/646313>
15. Ольховська А.Б. Практичні аспекти використання інноваційних комунікативних технологій у роботі медичних (фармацевтичних) представників та шляхи їх удосконалення // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2018. - № 2 (54). – С. 30-38. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/4.A.-B.-Olhovska.pdf>
16. Освіта заради справедливості. Серія університетських модулів. Добросесність та етика. Модуль 11: Добросесність та етика в бізнесі. Організація Об'єднаних Націй Відень, 2021. 36 с. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_11_final_UKR.pdf
17. Регламент ЄС про клінічні випробування: сім нововведень. Тижневик «Аптека». 15.02.2022. URL: <https://www.apteka.ua/article/628516>
18. Реформа охорони здоров'я: експерти обговорили етичні та правові виклики // Тижневик «Аптека». – 2018. - № 25. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/460812>
19. Роль фармацевтів у пропаганді здорового способу життя. Тижневик «Аптека». 2021. № 29. URL: <https://www.apteka.ua/article/601152>
20. Соціально-етичний маркетинг : монографія / Є.В. Ромат, Г.В. Алданькова, К.В. Березовик та ін. ; за заг.

ред. А.А. Мазаракі, Є.В. Ромата. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2017. – 372 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIjXNw==/a277d9c2a7e918d53dfca11c0dd220c4.pdf>

21. Убогов С.Г., Гусева Г.В. Законодавчі аспекти забезпечення дотримання етичних норм у сфері охорони здоров'я. Інтегративна антропологія. 2016. № 1 (27). С. 17-21. URL: http://files.odmu.edu.ua/anthropology/2016/01/a161_17.pdf
22. Фахове мовлення фармацевта : [навчально-методичний посібник для проведення практичних занять та самостійної роботи зі студентами I курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація. Промислова фармація»] / Т.А. Єщенко. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2022. 123 с. URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukrlang/05.%20%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B0%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2/ukrmova_prof_ukr_stud_226_2023.pdf
23. Ціна на ліки: скільки платить пацієнт за просування препаратів? // Тижневик «Аптека». – 03.02.2022. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.apteka.ua/article/626948>
24. Чи покращать нові правила прозорість інформації про клінічні випробування? Тижневик «Аптека». 08.05.2023. URL: <https://www.apteka.ua/article/665186>
25. Юрковська Л. Г., Краснов В. В., Убогов С. Г. Співвідношення права і моралі як соціальних регуляторів фармацевтичного сектору в Україні. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика*. 2018. Вип. 32. С. 330-340. URL: <https://www.nuozu.edu.ua/images/Nauka/Zbirnyk/32/30.pdf>
26. Якість, право та етика у фармації. Щотижневик «Аптека». 2023. № 25. URL: <https://www.apteka.ua/article/599984>

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

Робоча навчальна програма з дисципліни.
Мультимедійне забезпечення лекцій.
Тези лекцій з дисципліни.
Методичні рекомендації до практичних занять здобувачів вищої освіти.
Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу здобувачів вищої освіти.
Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
Питання та завдання до підсумкового контролю.
Методичні рекомендації для викладача.
Навчальна платформа MISA.
Онлайн система неперервної фармацевтичної освіти AdFarm S.A.
Комп'ютерний клас на 16 робочих місць, підключених до локальної мережі університету із прямим виходом в мережу Інтернет.

12. Додаткова інформація

Відповідальна за освітній процес на кафедрі – доцент Дорикевич К.І.
На кафедрі працює студентський науковий гурток.
Практичні заняття проводяться за адресою: вул. Пекарська, 75, корпус НВА
Веб-сайт кафедри: <https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-organizatsiyi-i-ekonomiky-farmatsiyi/>

Укладач силабуса: Дорикевич К.І., кандидат фарм. наук, доцент (Підпис)

Завідувач кафедри: Громовик Б.П., доктор фарм. наук, професор (Підпис)